КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ РАДІОФІЗИКИ ЕЛЕКТРОНІКИ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ

Лабораторна робота №2

з курсу «Цифровий зв'язок»

ЕФЕКТИВНЕ ЗАВАДОСТІЙКЕ КОДУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВИХ КАНАЛАХ ЗВ'ЯЗКУ

Виконав

студент 4 курсу

кафедри квантової радіофізики

Лукашенко Валерія

КИЇВ

2016

Мета роботи: Вивчити методи ефективного кодування інформації. Вивчити можливості кодів щодо корекції помилок. Отримати практичні навички роботи з ефективними та завадостійкими кодами.

Хід роботи

1. Запустити на персональному комп'ютері програму "Ефективне кодування інформації" та дочекайтися завершення формування нових завдань.

2. Вибрати в головному меню пункт завдання "Префіксність". Виконати завдання згідно з вказівками у вікні програми.

Символ	Код
T	10
A	00
Y	110
G	010
V	011
C	1110
L	11111

Таб. 1 Префіксний код

Повідомлення: 111001110011011010

Декодоване повідомлення: 1110 011 10 011 011 010

C V T V V Q

Символ	Код
T	10
A	00
Y	110
G	011
V	1110
C	11101
L	11111

Таб. 2 Непрефіксний код

Новий код: 11101110111111110

Варіант 1 декодованого за непрефіксним кодом повідомлення:

1110 1110 11111 1110

V V L V

Варіант 2 декодованого за непрефіксним кодом повідомлення:

11101 110 11111 1110

C Y L V

3. Вибрати в головному меню пункт завдання "Арифметичне кодування". Виконати відповідне кодування та декодування запропонованих послідовностей.

Повідомлення: CDBADDBACB

Заносимо у допоміжну таблицю імовірності появи кожного символу у слові та відповідні межі, які займають символи у загальному інтервалі (0,1).

Символ	Ймовірність	Нижня межа	Верхня межа
A	0,2	0	0,2
B	0,3	0,2	0,5
C	0,2	0,5	0,7
D	0,3	0,7	1

Таб. 3 Допоміжна таблиця кодування

Інтервал символу «A» буде займати у вхідному потоці від 0 до 20%, «B» відповідно від 20% до 50% і т.д. Першим у повідомленні йде символ «C». Отже, перший інтервал (0,5-0,7). Приймемо його за інтервал (0,1). Тоді наступний символ «D» займає в ньому інтервал (0,64-0,7)б що відповідає 70% та 100% інтервалу (0,5-0,7). Таким чином пророблюємо з усіма символами у повідомленні і записуємо результати у таблицю кодування. З останнього інтервалу обираємо будь-яке число. Воно буде однозначно представляти наше повідомлення.

Символ	Інтервал, що він займає	Нижня межа	Верхня межа
C	0,2	0,5	0,7
D	0,06	0,64	0,7
B	0,018	0,652	0,67
A	0,0036	0,652	0,6556
D	0,00108	0,65452	0,6556
D	0,000324	0,655275	0,6556
B	0,0000972	0,6553408	0,655438
A	0,00001944	0,6553408	0,65536024
C	0,000003888	0,65535052	0,655354408
B	0,0000011664	0,6553512976	0,655352464

Таб. 4 Таблиця кодування

Число, що однозначно описує наше повідомлення має бути в інтервалі (0,6553512976; 0,655352464). Обираємо 0,655351533

Для того, щоб декодувати арифметичне кодування потрібно отримане число віднести до одного з наявних кодувань. Наприклад, число 0,97 у інтервал символу «D», тому перший символ для такого числа буде «D». Символ «D» відповідає інтервалу (0,7-1). Розділимо цей інтервал між іншими числами відповідно до їх інтервалів у допоміжній таблиці. Тоді, «A» займатиме інтервал (0,7 – 0,76), «B» займатиме (0,76-0,85), «C» займатиме (0,85-0,91), «D» - (0,91-1). Отже другий символ це також «D». Передане повідомлення: DD.

Отриманий код: 0,19406.

1) A (0 – 0,2)

Символ	Ймовірність	Нижня межа	Верхня межа
A	0,04	0	0,04
B	0,06	0,04	0,1
C	0,04	0,1	0,14
D	0,06	0,14	0,2

Таб. 5 Допоміжна таблиця для декодування

2) D (0,14-0,2)

Символ	Ймовірність	Нижня межа	Верхня межа
A	0,012	0,14	0,152
B	0,018	0,152	0,17
C	0,012	0,17	0,182
D	0,018	0,182	0,2

Таб. 6 Допоміжна таблиця для декодування

3) D (0,182-0,2)

Символ	Ймовірність	Нижня межа	Верхня межа
A	0,0036	0,182	0,1856
B	0,0054	0,1856	0,191
C	0,0036	0,191	0,1946
D	0,0053	0,1946	0,2

Таб. 7 Допоміжна таблиця для декодування

4) C (0,191-0,1946)

Символ	Ймовірність	Нижня межа	Верхня межа
A	0,00072	0,191	0,19172
B	0,00108	0,19172	0,1928
C	0,00072	0,1928	0,19352
D	0,00108	0,19352	0,1946

Таб. 8 Допоміжна таблиця для декодування

5) D (0,1935-0,1946)

Декодоване повідомлення: ADDCD

4. Вибрати в головному меню пункт завдання "Коди Хаффмана". Знайти за методом Хаффмана коди усіх запропонованих символів, виходячи із заданої ймовірності їх появи, що відображена у відповідній таблиці.

Символ	Ймовірність
A	0,5344
B	0,2495
C	0,0098
D	0,0358
E	0,0574
F	0,0077
G	0,0135
H	0,0919

Таб. 9 Ймовірності появи символів у повідомленні

Для того, щоб знайти відповідні коди необхідно розмістити символи від найбільш ймовірного до найменш ймовірного. Беремо два найменш ймовірних символи і об'єднуємо їх в один, додаючи їх ймовірності. Знову сортуємо за ймовірностями символи. Тка робимо доки не залишиться 2 символи, ймовірності яких у сумі дають 1.

Символ	Ймовірність	Допоміжні імовірності					
A	0,5344	0,5344	0,5344	0,5344	0,5344	0,5344	0,5344
B	0,2495	0,2495	0,2495	0,2495	0,2495	0,2495	0,4656
H	0,0919	0,0919	0,0919	0,0919	0,1242	0,2161	
E	0,0574	0,0574	0,0574	0,0668	0,0919		
D	0,0358	0,0358	0,0358	0,0574			
G	0,0135	0,0175	0,031				
C	0,0098	0,0135					
F	0,0077						

Таб. 10 Розрахунок допоміжних ймовірностей

Тепер побудуємо кодове дерево для кода Хаффмана. З точки, що відповідає імовірності 1, опустимо 2 гілки з ймовірностями 0,5344 та 0,4656. Більшій імовірності присвоюємо 1, меншій – 0. Продовжуємо розгалужувати гілки та присвоювати їм значення 0 чи 1 за ймовірностями далі. Досягаючи ймовірності, що співпадає з однією з реальних імовірностей появи символа присвоюємо гілці кінцеве значення цього символа. Опускаючись вниз по намальованому дереву по кожній гільці можна отримати коди відповідних символів на кінцях гілок.

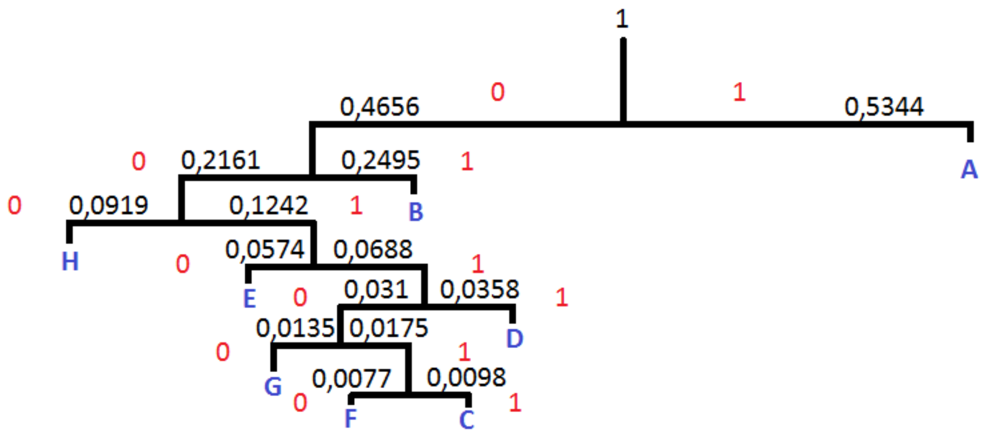

Рис. 1 Кодове дерево для кода Хаффмана

Отримані за допомогою дерева коди записуємо в таблицю.

Символ	Код
A	1
B	01
C	0011011
D	00111
E	0010
F	0011010
G	001100
H	000

Таб. 11 Коди Хаффмана для символів

5. Вибрати в головному меню пункт завдання "Коди Хеммінга". Відновити правильне повідомлення.

Прийняті кодові слова: \$1B5 \$0E9 \$1C8 \$01A \$17F \$0A1

Розташування у кодовому слові інформаційних та перевірочних бітів показано у таб. 12

№ позиції біта	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Призначення біта	r_2	i_1	r_3	i_5	r_1	i_2	i_4	i_3	r_4

Таб. 12 Розташування інформаційних і перевірочних бітів

Маємо усічений код Хеммінга (9,5), де 5 бітів – інформаційні, а 4 – перевірочні. Перевірочні бути – це біти парності. У даному випадку вони розраховуються за такими формулами:

$$r_1 = i_1 \oplus i_2 \oplus i_4 \oplus i_5$$
$$r_2 = i_1 \oplus i_3 \oplus i_4$$
$$r_3 = i_2 \oplus i_3 \oplus i_4$$
$$r_4 = i_5$$

В декодері в режимі виправлення помилок розраховуються синдроми – сполучення результатів перевірки на парність відповідних символів кодової групи, що характеризує певну конфігурацію помилок $s(s_1, s_2, s_3, s_4)$.

$$s_1 = r_1 \oplus i_1 \oplus i_2 \oplus i_4 \oplus i_5$$
$$s_2 = r_2 \oplus i_1 \oplus i_3 \oplus i_4$$
$$s_3 = r_3 \oplus i_2 \oplus i_3 \oplus i_4$$
$$s_4 = r_4 \oplus i_5$$

Слово	r_2	i_1	r_3	i_5	r_1	i_2	i_4	i_3	r_4
$1B5	1	1	0	1	1	0	1	0	1
$0E9	0	1	1	1	0	1	0	0	1
$1C8	1	1	1	0	0	1	0	0	0
$01A	0	0	0	0	1	1	0	1	0
$17F	1	0	1	1	1	1	1	1	1
$0A1	0	1	0	1	0	0	0	0	1

Таб. 13 Кодові слова у двійковій системі

Визначимо які синдроми яким помилкам відповідають. Для цього робимо нульовими всі біт окрім одного, для якого шукаємо синдром.

Помилковий біт	r_1	r_2	r_3	r_4	i_1	i_2	i_3	i_4	i_5
Синдром	1000	0100	0010	0001	1100	1010	0110	1110	1001

Таб. 14 Конфігурації синдромів та відповідні помилкові біти

Розрахуємо за кодовими словами синдроми та визначимо помилкові біти.

r_2	i_1	r_3	i_5	r_1	i_2	i_4	i_3	r_4	r'_1	r'_2	r'_3	r'_4	s_1	s_2	s_3	s_4	Помилка
1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	i_3
0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	i_1
1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	-
0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	r_2
1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	r_2
0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	r_2

Таб. 15 Конфігурації синдромів та помилкові біти

Врахуємо помилкові біти та запишимо інформаційні біти та відповідні їм шістандцяткові числа

i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	Число
1	0	1	1	1	$17

0	1	0	0	1	$09
1	1	0	0	0	$18
0	1	1	0	0	$0C
0	1	1	1	1	$0F
1	0	0	0	1	$11

Таб. 16 Скореговані слова

Відновимо значення цих слів за таб. 17

Код символів	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
0	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
1	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	+	-	<	=	>	?

Таб. 17 Кодова таблиця символів, що передаються

Отже, отримані кодові слова відповідають наступному повідомленню: XJYMPR

Висновок

У даній роботі було вивчено методи ефективного кодування інформації та можливості кодів щодо корекції помилок.

У роботі було декодовано повідомлення за допомогою префіксного кодування і отримано наступні символи: CVTVVQ. Було показано, що при використанні непрефіксного кодування нема однозначності коду. Так, для запропонованого непрефіксного коду повідомлення можна було декодувати, як мінімум двома способами: VVLV та CYLV. І хоча код забезпечує високу однозначність коду, ефективність його посередня, адже коди приписуються символам випадковим чином, тому є висока вирогідність, що символу з високою ймовірністю появи буде приписаний довгий код, а символу з низькою ймовірністю появи короткий код. По-перше, в цьому випадку зменшується швидкість передачі, а по-друге збільшується вірогідність появи помилок, адже доволі часто передається довга послідовність.

За допомогою арифметичного кодування було закодовано наступне повідомлення: CDBADDBACB. Число, що однозначно описує це повідомлення знаходиться в межах (0,6553512976; 0,655352464). Для кодування було обрано наступне число з діапазону: 0,655351533. Також за допомогою арифметичного декодування з числа 0,19406 було одержано наступне повідомлення: ADDCD. Цей код є однозначним. Довжина отриманого числа залежить від довжини повідомлення, що є доволі оптимально. Код залежить від ймовірності появи символів. Однак, по-перше, перетворення десяткового числа в двійкову послідовність вимагає доадаткових ресурсів, по-друге, відсутність прямого співвідношення між кодом і символом та необхідність застосування непрямого алгоритму кодування та декодування призводить до збільшення не тільки часу передачі і отримання інформації, а й до збільшення вірогідності помилок.

За допомогою кодування Хаффмана було визначено коди для наступних символів: A, B, C, D, E, F, G, H (див. таб. 11). Це однозначний і оптимальний код, який має пряму відповідність між кодами та символами, а також враховує частоту появи символів у послідовності. Найефективніший некорегуючий код з розглянутих у роботі. Однак, немає можливості слідкувати за помилками та виправляти їх.

За допомогою корегуючих кодів Хеммінга було знайдено помилки у отриманих словах ($1B5 $0E9 $1C8 $01A $17F $0A1), встановлено правильні слова ($17 $09 $18 $0C $0F $11) та відновлено правильне повідомлення: XJYMPR. Не дивлячись на те, що з 9 бітів лише 5 несуть корисну інформацію, а 4 біти несуть інформацію про помилки, цей код дуже оптимально використовує парність як маркер помилки та операцію виключаючого АБО для визначення парності. Код однозначно виявляє помилки і дозволяє динамічно їх виправляти.